

პროფესორი ქშიშტოფ კრაევსკი
იაგელონის უნივერსიტეტის კრიმინოლოგიის კათედრის
ხელმძღვანელი

ნარკოპოლიტიკის სხვადასხვა სამართლებრივი ჩარჩოები მსოფლიოში

თბილისი, 4-6 სექტემბერი, 2017

შესავალი: ნარკოპოლიტიკა
და მისი ფორმები

ნარკოპოლიტიკის მიზანი

- ნარკოტიკები საზიანოა სოციალურად და ინდივიდუალურად;
- მოხმარების ნაკლები გავრცელება - ნარკოტიკების მოხმარების შედეგად გამოწვეული ნაკლები სოციალური და ინდივიდუალური ზიანი;
- ნარკოპოლიტიკის მიზანი უნდა იყოს მოხმარების სრული აღმოფხვრა ან მისი მაქსიმალურად შემცირება;

ნარკოპოლიტიკის მიზანი

- ნარკოპოლიტიკის მაქსიმალური მიზანი: ნარკოტიკებისგან თავისუფალი საზოგადოება, ნარკოტიკების მოხმარების მთლიანად აღმოფხვრა (უნივერსალური აბსტინენცია);
- ნარკოპოლიტიკის მინიმალური მიზანი: მოხმარების მაქსიმალური შესაძლო შემცირება;

მოხმარების შემცირების გზები

- ნარკოტიკების მოწოდების შემცირება (ზეგავლენის მოხდენა);
- ნარკოტიკებზე მოთხოვნის შემცირება (ზეგავლენის მოხდენა);

ნარკოპოლიტიკის ალტერნატიული მიზანი

- ნარკოტიკები საზიანოა სოციალურად და ინდივიდუალურად არა მხოლოდ მათი ფარმაკოლოგიური თვისებების გამო არამედ ისეთი დამატებითი ფაქტორების გამო, როგორიცაა მოხმარების გზები და გარემოებები;
- Drug – set – setting (ზინბერგის ფორმულა);
- უნივერსალური აბსტინენცია რაღაც არარეალურია;
- ზოგიერთი ადამიანი ნარკოტიკებს მაინც გამოიყენებს;
- პრობლემა ისაა თუ როგორ გავხადოთ ნარკოტიკები ნაკლებად საზიანო ცაკლეული პირებისათვის და მთელი საზოგადოებისთვის:

ნარკოპოლიტიკის ალტერნატიული მიზანი

- ნარკოპოლიტიკის სამიზნე: ზიანის შემცირება;

ნარკოპოლიტიკის მიზანი

მოხმარების შემცირება ზიანის შემცირების წინააღმდეგ
კონკურენტული თუ ურთიერთშემავსებელი მიზნები?

ინსტრუმენტები რომლებიც გამოიყენება ნარკოპოლიტიკის მიზნების მისაღწევად

- **რეპრესია** (სამართალდამცავი პოლიტიკა, კრიმინალური პოლიტიკა);
- რეპრესიამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ან დომინანტური როლი შეასრულოს მოხმარების შემცირებაში (როგორც მიწოდებაში, ასევე მოთხოვნაში);
- **პრევენცია** (საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პოლიტიკა, სოციალური პოლიტიკა, განათლების პოლიტიკა);
- პრევენციამ შეიძლება მნიშვნელოვანი ან დომინანტური როლი შეასრულოს როგორც მოხმარების შემცირებაში (უპირველეს ყოვლისა მოთხოვნის შემცირება, ასევე მიწოდების შემცირება), აგრეთვე ზიანის შემცირებაში;

აკრძალვა, როგორც ნარკოპოლიტიკის ძირითადი ფორმა

- 100 წელზე მეტი ხნის განმავლობაში ნარკოლოგიური პოლიტიკის დომინანტურ მოდელს წარმოადგენს გლობალური აკრძალვის სისტემა;
- ეს ნიშნავს, რომ აკრძალულია ნარკოტიკების გამოყენება გარკვეული შეზღუდული სამედიცინო და სამეცნიერო მიზნების გარდა. აქედან გამომდინარე ნარკოტიკების კულტივირება, წარმოება, ექსპორტი, იმპორტი, ვაჭრობა, გავრცელება და ფლობა რეკრეაციული მიზნებისთვის (სუფთა სიამოვნებისთვის) არის აკრძალული;
- ეს აკრძალვა გამაგრებულია სასჯელადსრულების სანქციებით, რაც სამართალდაცვით მიდგომას უპირატესობას ანიჭებს ნარკოპოლიტიკის სხვა მიმართულებებთან შედარებით.

აკრძალვა, როგორც ნარკოპოლიტიკის ძირითადი ფორმა

- აკრძალვა და რეპრესია, როგორც მიწოდების შემცირების ინსტრუმენტები;
- უარყოფითი გვერდითი მოვლენები;
- არსებობს ეფექტური ალტერნატივები (როგორიცაა ლეგალიზაცია?);
- აკრძალვა და რეპრესია როგორც მოთხოვნის შემცირების ინსტრუმენტები;
- უარყოფითი გვერდითი მოვლენები;
- არსებობს ეფექტური ალტერნატივები (როგორიცაა ზიანის შემცირება?);

ნარკოლოგიური პოლიტიკის დილემა (მოთხოვნის მხარე)

- ნარკოპოლიტიკა ფუნქციონირებს სამართალდამცავი პოლიტიკისა და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის პოლიტიკის კვეთაზე;
- ნარკოპოლიტიკა ხორციელდება სხვადასხვა პროფესიის მქონე ადამიანების მიერ რომლებსაც სხვადასხვა იდეოლოგია და პრობლემის არსის აღქმა გააჩნიათ;
- ვინ არის ნარკომომხმარებელი: **სისხლის სამართლის დამნაშავე** (სამართალდამცავთა თვალსაზრისით) თუ **ავადმყოფი პირი** (სამედიცინო თვალსაზრისით);

ნარკოპოლიტიკის აქტუალური ფორმები მსოფლიოში (მოთხოვნის მხარე)

- “მძიმე” აკრძალვა;
- “რბილი” აკრძალვა;
- ლეგალიზაცია;

სამართლებრივი
რეგულაციების მოდელები
ნარკოპოლიტიკის სფეროში

აკრძალვითი სისტემები vs. დაშვებითი სისტემები

ნარკოტიკების კრიმინალიზაციის დონე:

- აკრძალვითი სისტემები:
- მიწოდების და მოთხოვნის კრიმინალიზაცია (ნარკოტიკების გამოყენება);
- სამართალდაცვითი მიდგომა როგორც მიწოდების, ისე მოთხოვნისადმი;
- დაშვებითი სისტემები:
- მხოლოდ მიწოდების კრიმინალიზაცია; სისხლის სამართლის დევნის ამოღება მოთხოვნის სფეროდან;
- სამართალდაცვითი მიდგომა მიწოდებისადმი და საზოგადოებრივი ჯანდაცვის მიდგომა მოთხოვნისადმი.

რეპრესიული სისტემები vs. მკურნალობაზე ორიენტირებული სისტემები

მიდგომა ნარკოდამოკიდებული/ნარკოტიკების მომხმარებელი დამნაშავეებისადმი

რეპრესიული სისტემები:

- ნარკოდამოკიდებული/ნარკოტიკების მომხმარებელი დამნაშავეები ექვემდებარებიან ჩვეულებრივ რეპრესიებს როგორც ნებისმიერი სხვა დამნაშავე.

მკურნალობაზე ორიენტირებული სისტემები:

- კანონი ითვალისწინებს განსაკუთრებულ ალტერნატიულ ზომებს ნარკოდამოკიდებული/ნარკოტიკების მომხმარებელი დამნაშავეებისათვის რომლებიც გამოიყენება რეპრესიების ნაცვლად ან რეპრესირების პარალელურად;

ნარკოტიკებთან დაკავშირებული კანონების მოდელები აკრძალვით სისტემაში

	აკრძალვითი	დაშვებითი
რეპრესიული	აკრძალვით- რეპრესიული სისტემები	დაშვებით- რეპრესიული სისტემები
მკურნალობაზე ორიენტირებული	აკრძალვით- მკურნალობითი სისტემები	დაშვებით- მკურნალობითი სისტემები

დაშვებითი და მკურნალობაზე ორიენტირებული მიდგომების უპირატესობები

- ნარკომომხმარებელთა მიმართ სამართალდაცვითი მიდგომის გაუქმება ან შეზღუდვა ათავისუფლებს მოთხოვნის სივრცეს იმისათვის რათა საზოგადოებრივი ჯანდაცვის ინსტიტუტებმა უფრო ეფექტურად განახორციელონ თავიანთი მოქმედებები, მათ შორის პრევენციული ღონისძიებები.

დაშვებითი სტრატეგიის
განხორციელების ფორმები

დეკრიმინალიზაცია

- **დეკრიმინალიზაცია:** კრიმინალური სანქციების გაუქმება ნარკოტიკების გამოყენების ან ნარკოტიკული ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული სხვა დანაშაულის შემთხვევაში (ნარკოტიკების გამოყენება, საკუთარი მოხმარებისათვის ფლობა, საკუთარი მოხმარებისთვის შეძენა, საკუთარი სარგებლობისთვის წარმოება);
- **ასეთი ქმედებები არ მიიჩნევა სისხლის სამართლის დანაშაულად,** თუმცა ისევ ითვლება ადმინისტრაციულ სამართალდარღვევად და შესაძლებელია ადმინისტრაციული ან სამოქალაქო სამართლით გათვალისწინებული სანქციების გამოყენება.

მაგალითები:

პორტუგალია;

ესპანეთი;

იტალია;

ჩეხეთის რესპუბლიკა;

დეპენალიზაცია

➤ **დეპენალიზაცია:** ნარკოტიკების გამოყენების ან ნარკოტიკული ნივთიერებების გამოყენებასთან დაკავშირებული სხვა დანაშაულის შემთხვევაში (ნარკოტიკების გამოყენება, საკუთარი მოხმარებისათვის ფლობა, საკუთარი მოხმარებისთვის შეძენა, საკუთარი სარგებლობისთვის წარმოება) კრიმინალური სანქციები რჩება მაგრამ პრაქტიკაში არ გამოიყენება ;

➤ მაგალითები:

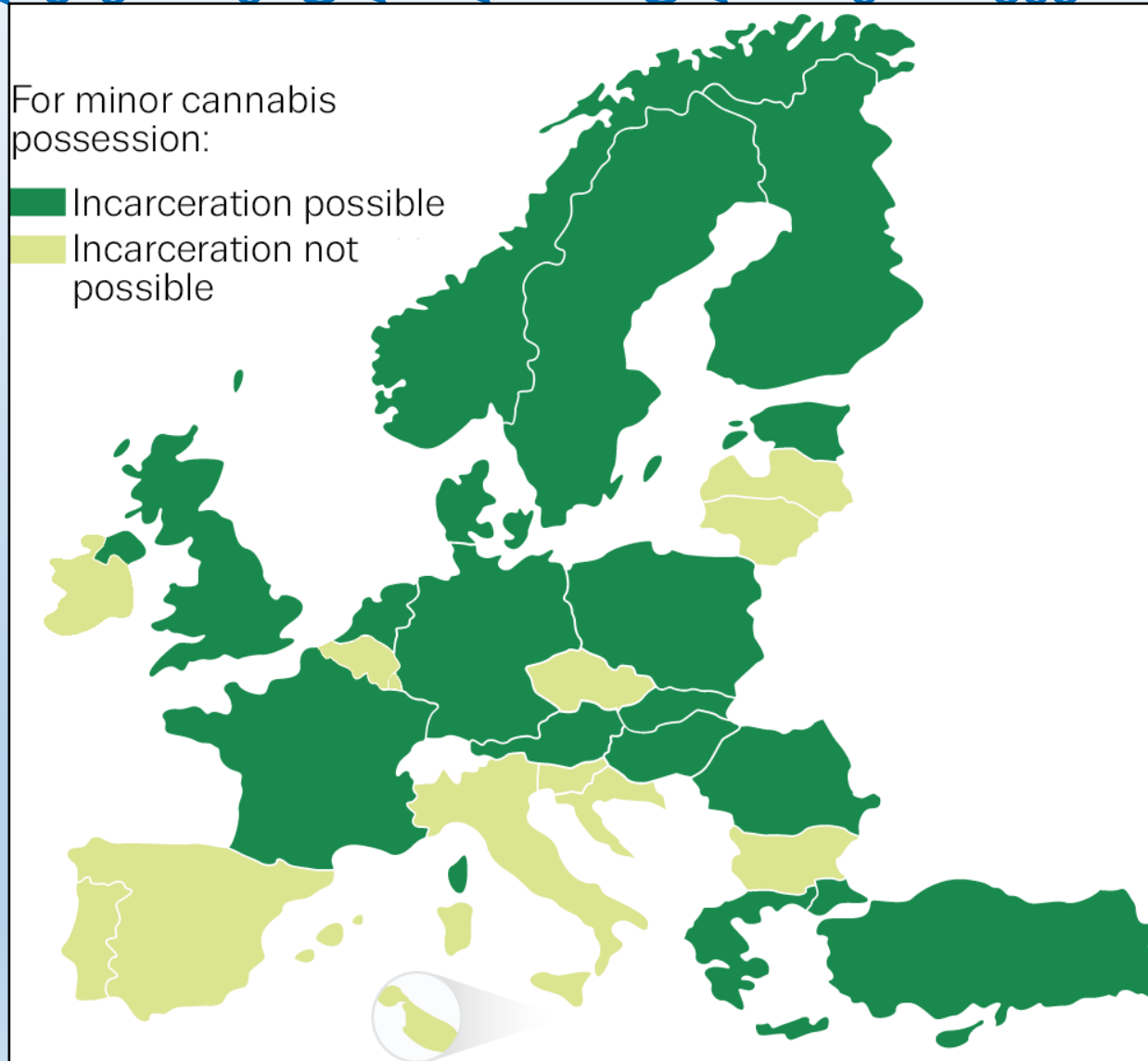
ჰოლანდია;

გერმანია

ავსტრია;

პოლონეთი;

პატიმრობის შესაძლებლობა ევროპაში კანაბისის უმნიშვნელო რაოდენობის ფლობასთან დაკავშირებული დანაშაულის შემთხვევაში

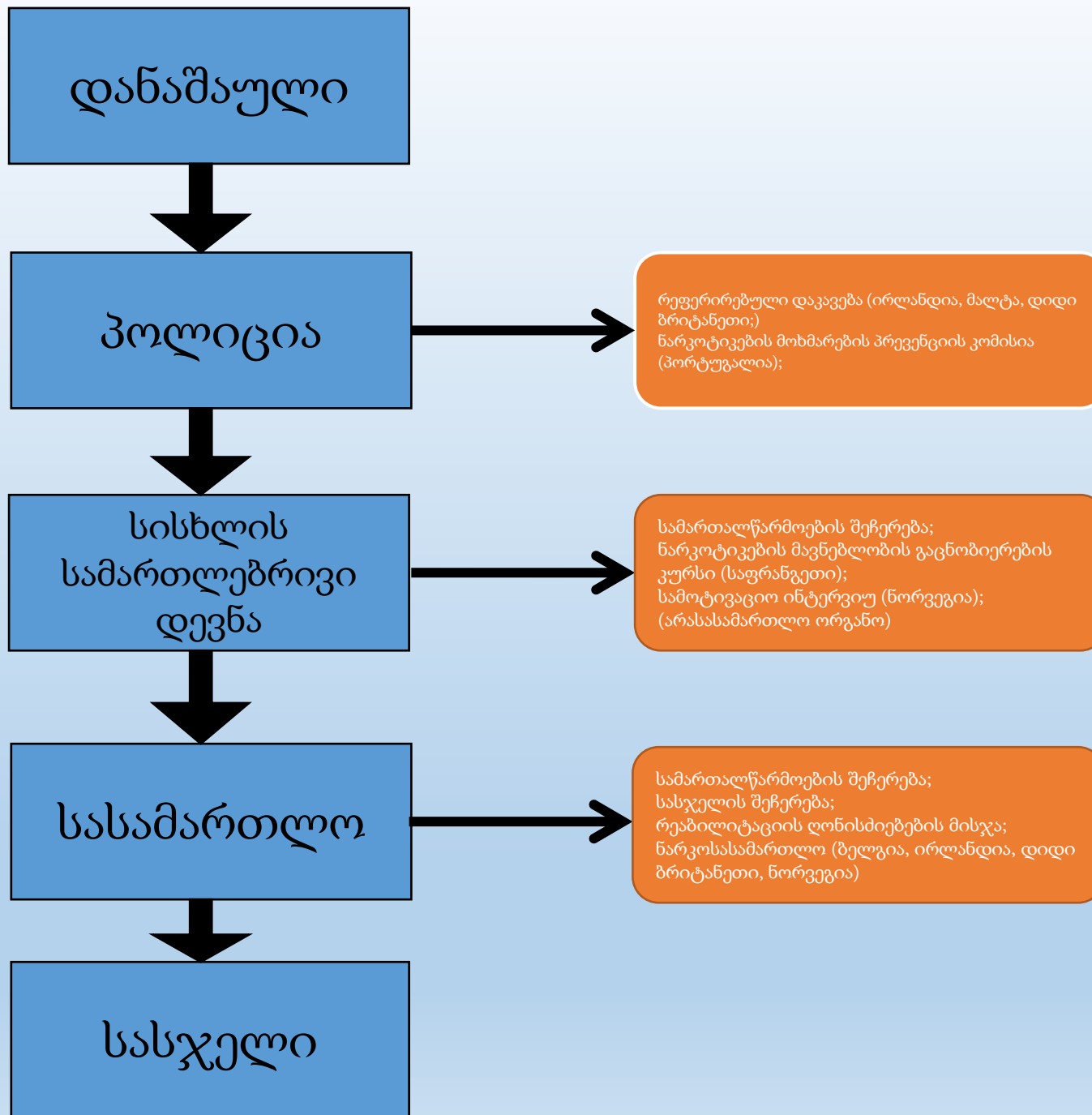

მკურნალობაზე
ორიენტირებული
სტრატეგიის განხორციელების
ფორმები

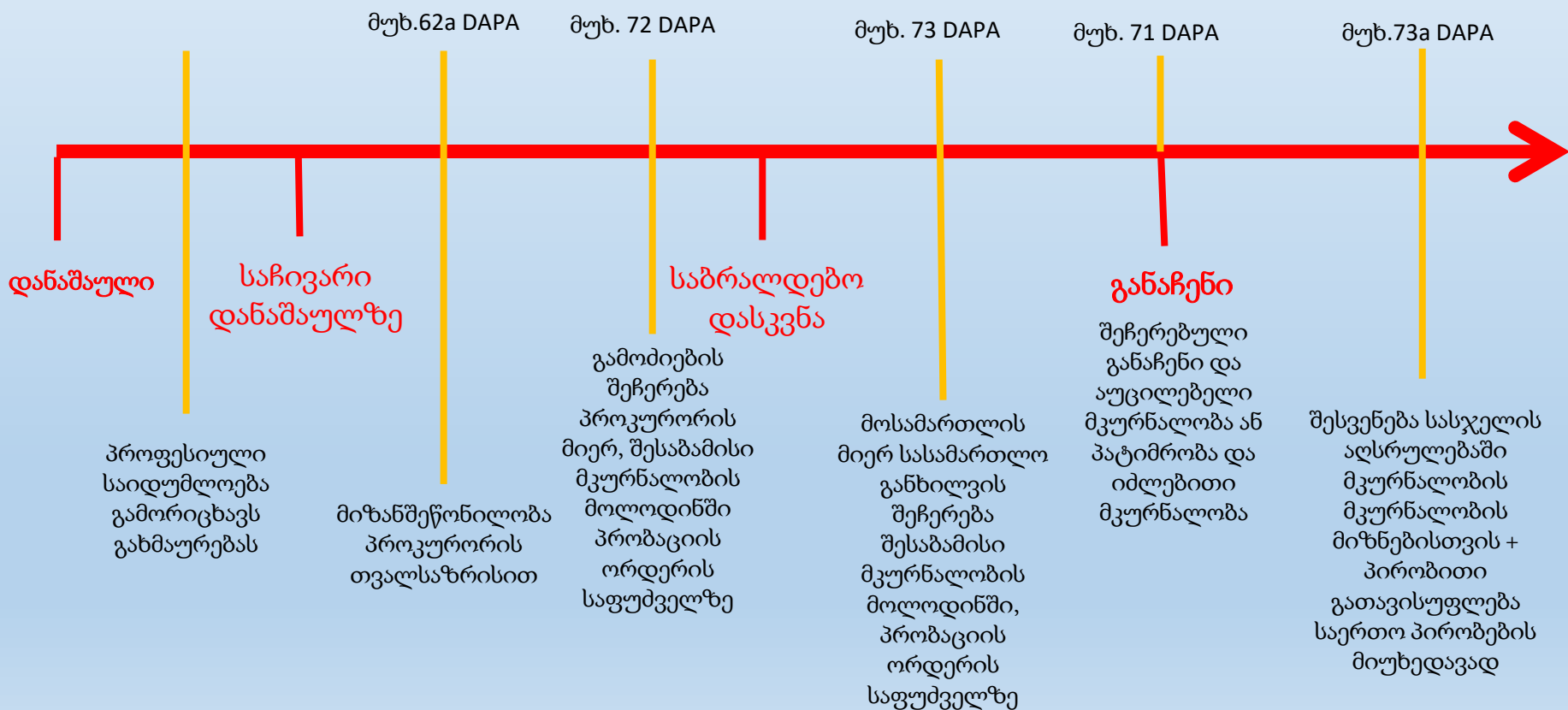
სასჯელის ნაცვლად მკურნალობა

- სასჯელის ნაცვლად მკურნალობა: ნარკოტიკების მომხმარებელთა მიერ ჩადენილი გარკვეული ტიპის დანაშაულისათვის ბრალდების მოხსნა ან სასჯელის გაუქმება თუ ისინი დათანხმდებიან შესაბამის მკურნალობას;
- კვაზი-ნებაყოფლობითი მკურნალობა (QVT) არანებაყოფლობითი ან იძულებითი თერაპიისგან განსხვავებით;
- მაგალითები:
  - ევროკავშირის პრაქტიკულად ყველა წევრი ქვეყანა;
  - ნარკოსასამართლოები აშშ-ში;

სისხლის სამართლის საქმეთა წარმოების სტრატეგიიდან გასვლა პოლონეთში

DAPA = Drug Abuse Prevention Act

ნარკოტიკების ლეგალიზაცია,
როგორც აკრძალვის
ალტერნატივა

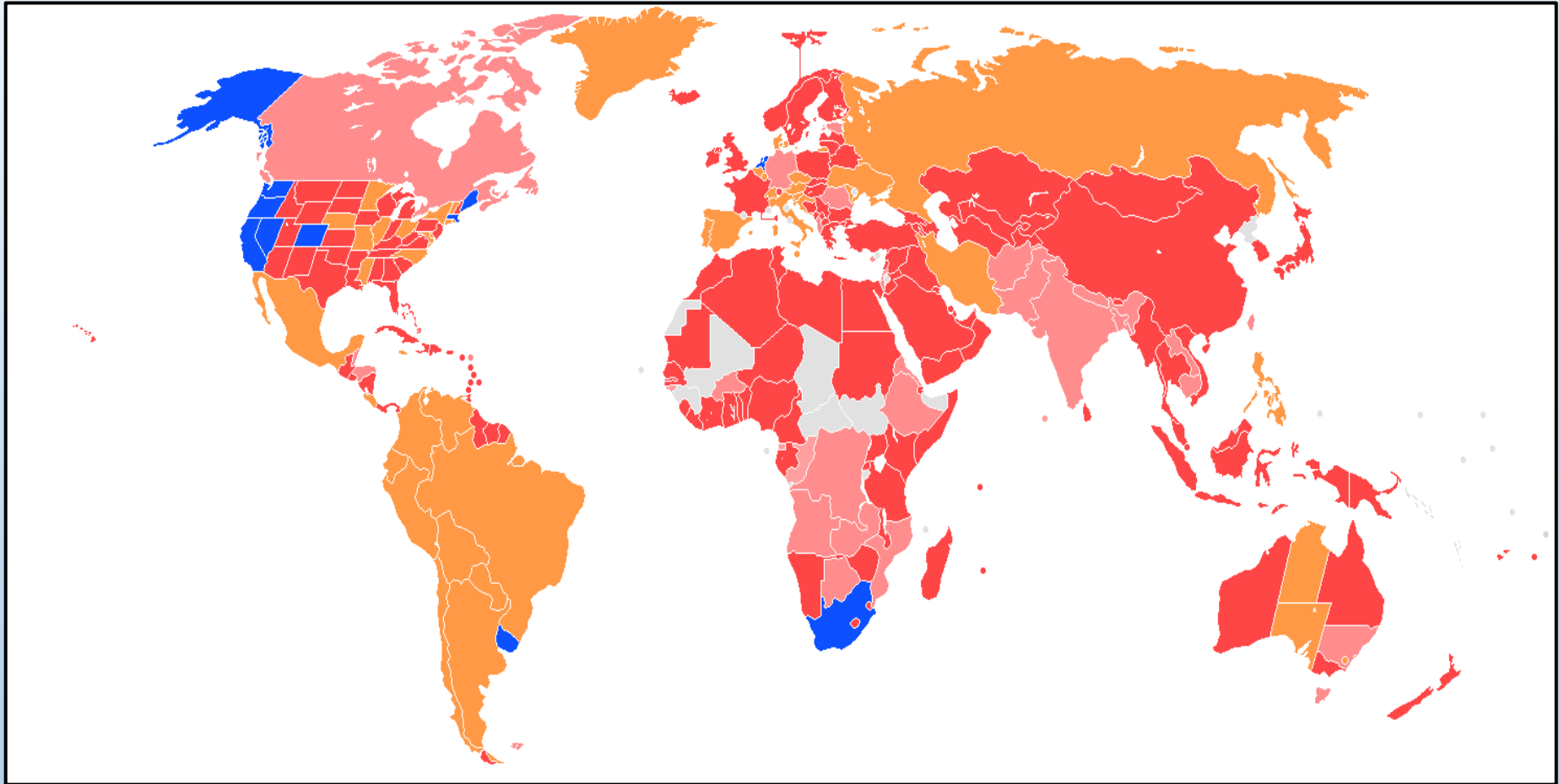
რას ნიშნავს ნარკოტიკების ლეგალიზაცია?

- დეკრიმინალიზაცია ან დეპენალიზაცია არ ნიშნავს ლეგალიზაციას: ნარკოტიკების მიწოდება უკანონოდ რჩება და შეუძლებელია მათი კანონიერად წარმოება და გავრცელება;
- ლეგალიზაცია ნიშნავს ნარკოტიკების რეკრეაციული მიზნებით გამოყენებაზე შეზღუდვების მოხსნას ანუ ჩნდება შესაძლებლობა რომ მოხდეს მათი ლეგალური წარმოება და გავრცელება;

როგორ უნდა მოხდეს ლეგალიზაცია თუ საერთოდ მოხდა?

- ყველა ნარკოტიკის ლეგალიზაცია, ზოგიერთის (კანაფი) ლეგალიზაციის ნაცვლად;
- სუპერმარკეტის მოდელი ("თავისუფალი ბაზარი") ბაზრის რეგულირების ნაცვლად;

კანაბისის სტატუსი მსოფლიოში

ლეგალური ან კვაზი-ლეგალური

არალეგალური მაგრამ დეკრიმინალიზებული

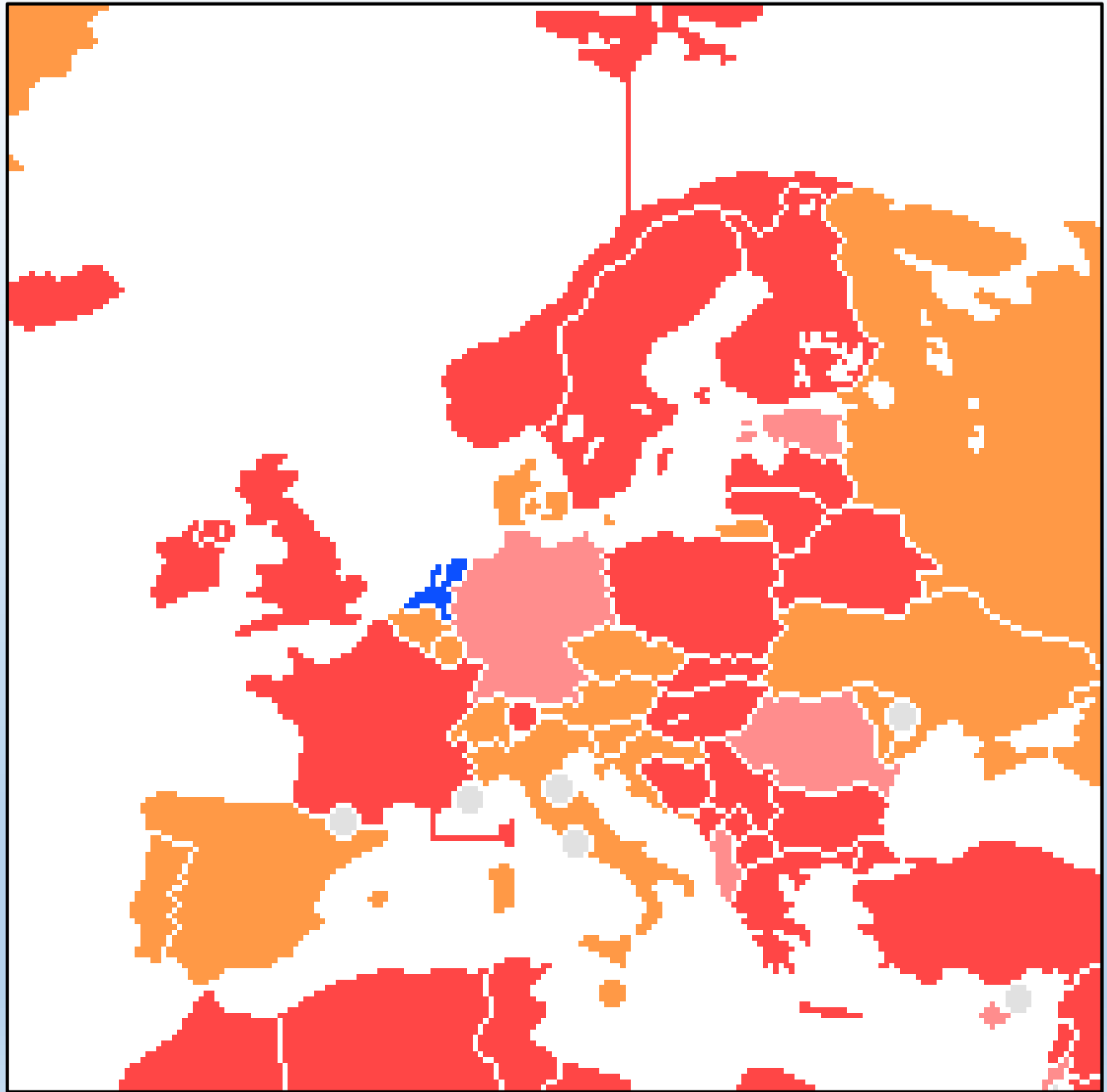

არალეგალური მაგრამ დეპენალიზებული

სრულიად არალეგალური

კანაბისის
სტატუსი
ევროპაში

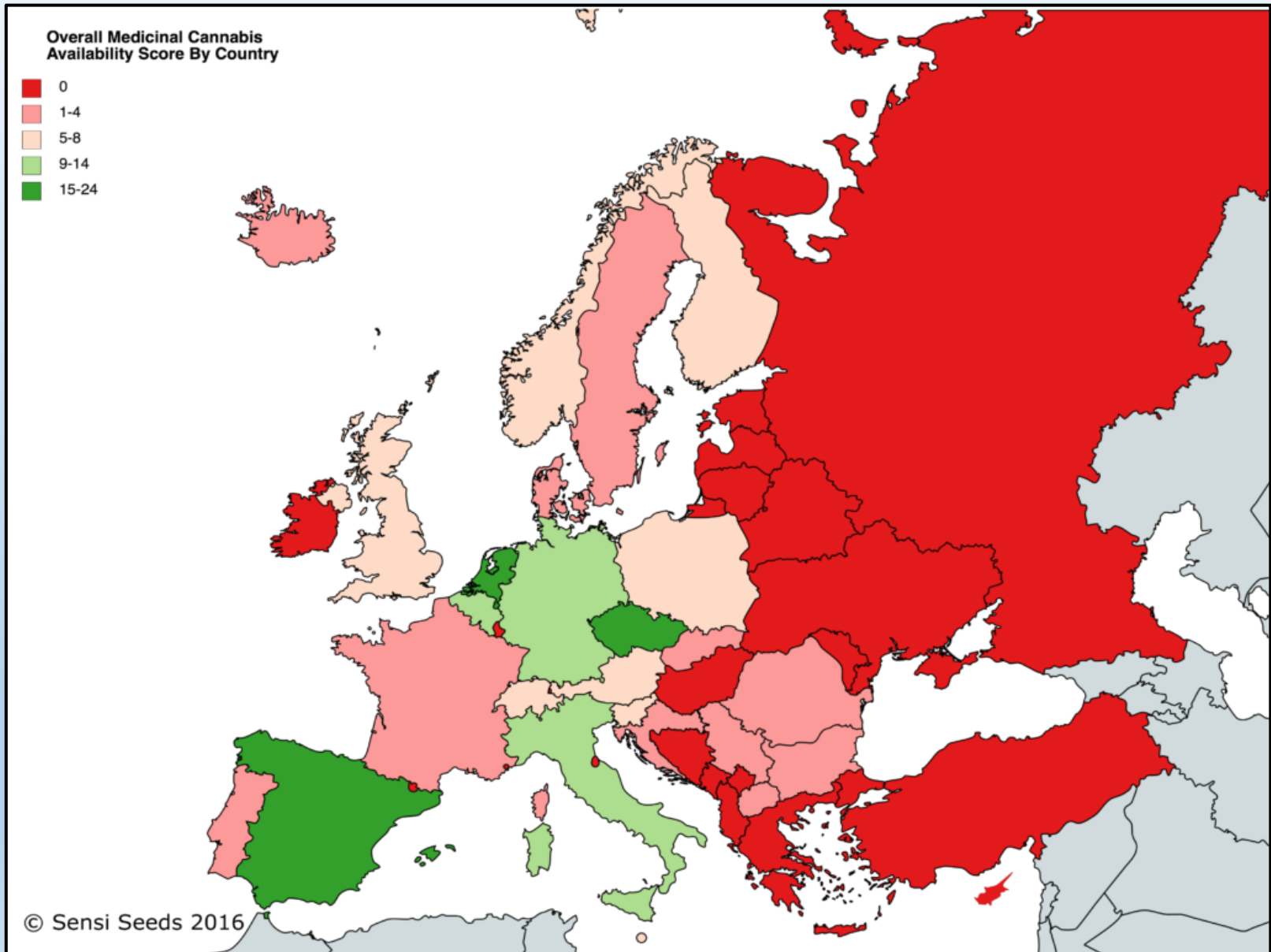

ლეგალიზაციის სტრატეგიის განხორციელების ფორმები

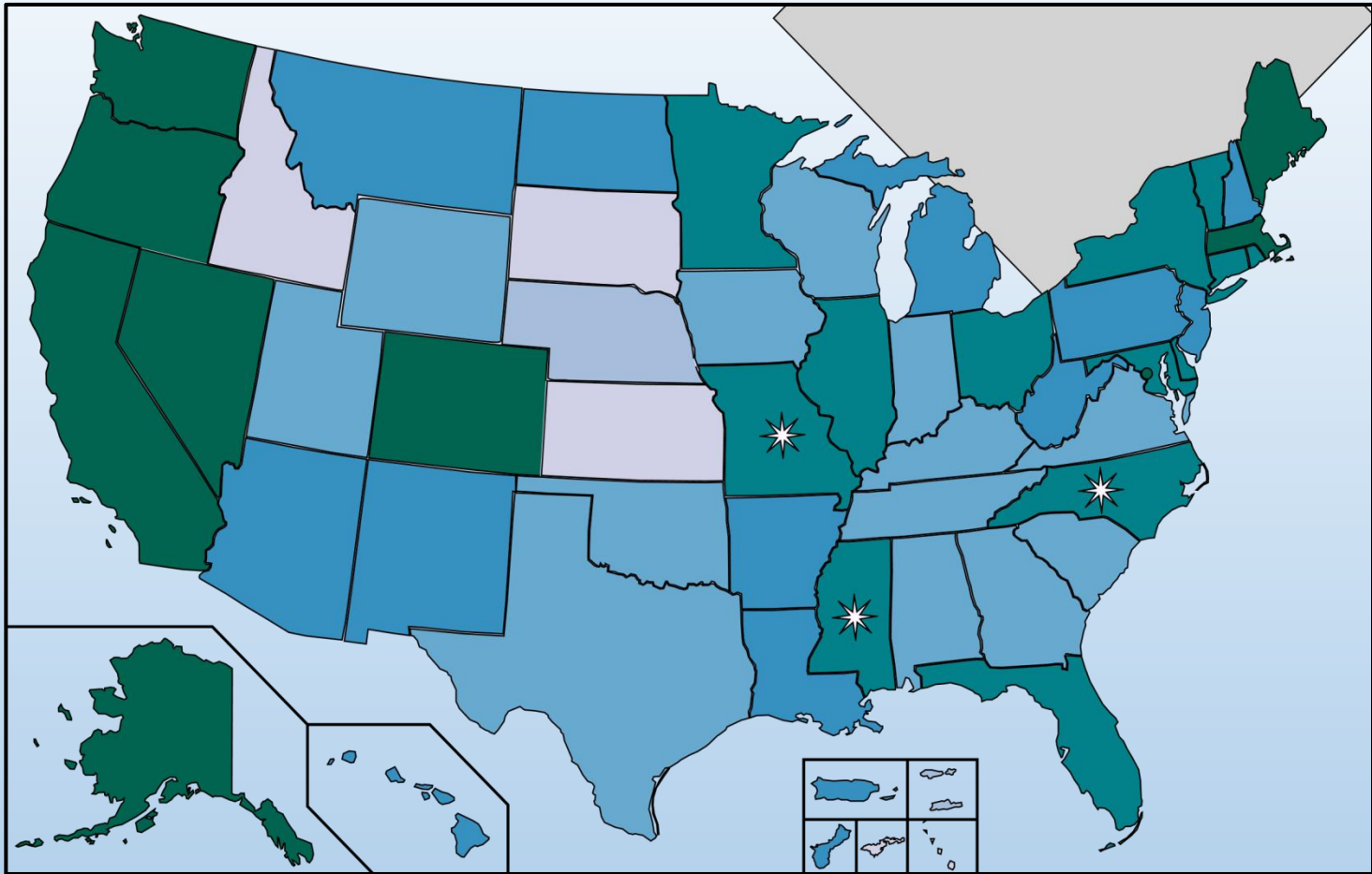
- სამედიცინო მარიხუანა;
- რეკრეაციული მარიხუანა;

სამედიცინო მარიხუანა ევროპაში

კანაბისის სტატუსი აშშ-ში

- სრული რეკრეაციული ლეგალიზაცია
- სამედიცინო ლეგალიზაცია დეკრიმინალიზაციასთან ერთად
- ფსიქოაქტიური კანაბისის სამედიცინო ლეგალიზაცია
- არაფსიქოაქტიური კანაბისის სამედიცინო ლეგალიზაცია
- დეკრიმინალიზაცია
- სრული აკრძალვა

გმადლობთ
ყურადღებებისთვის!

krzysztof.krajewski@uj.edu.pl